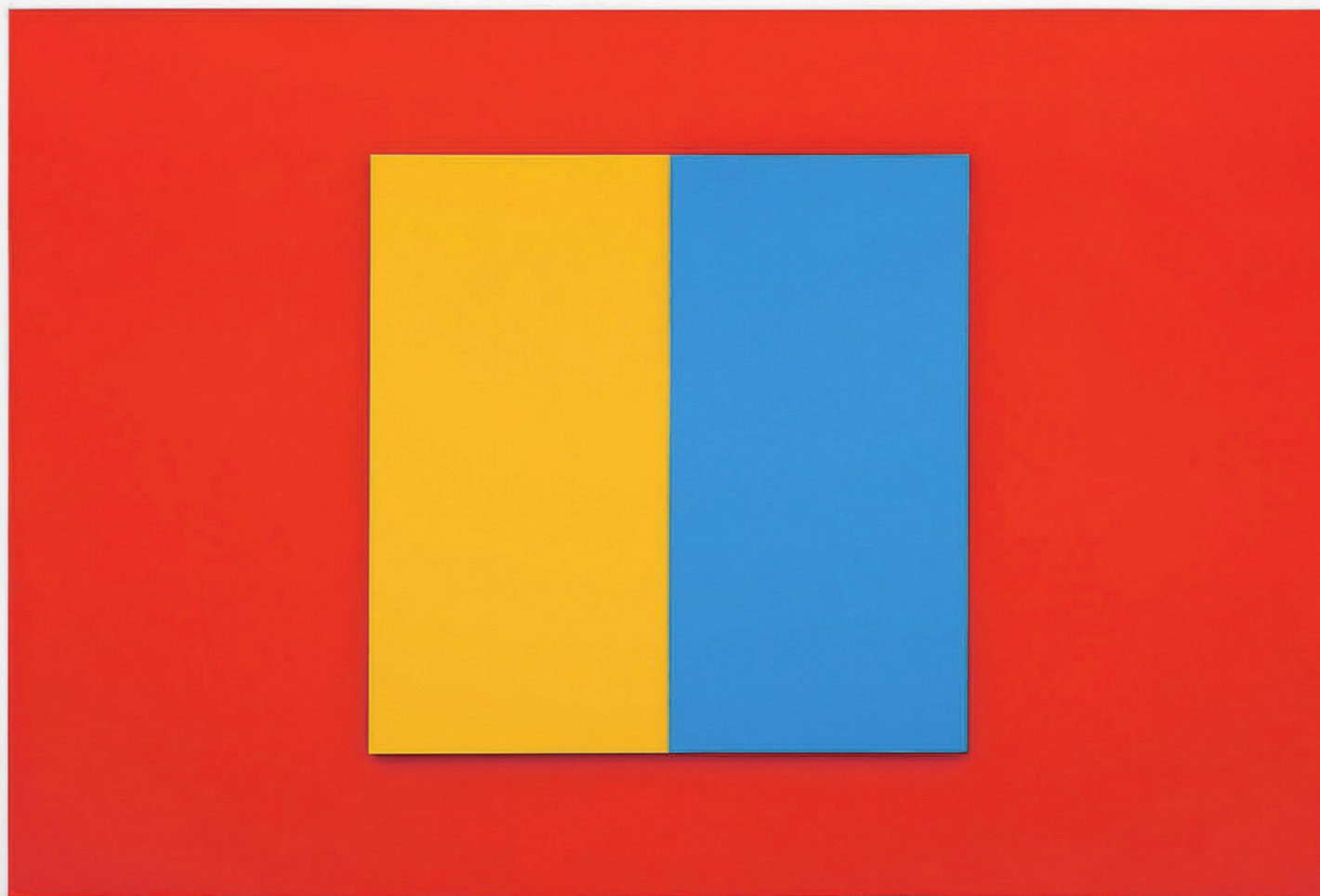

→ De oogst van Vincent van Gogh, boven. Rechts: Steven Aalders begint aan zijn interpretatie. FOTO'S MAURICE TROMP/VINCENT VAN GOGH STICHTING EN JAN KEES STEENMAN

→ Steven Aalders' *Vergezicht* (2019), gebaseerd op Van Goghs *De oogst*. De rode achtergrond verwijst naar de baksteenrode vloer waarop Van Gogh zijn doek in 1888 legde om de lichte kleuren te beoordelen. FOTO STEVEN AALDERS

Van Gogh Museum De oogst als inspiratie voor Steven Aalders

‘Ik moest iets groots doen’

Steven Aalders werd uitgenodigd om werk in het Van Gogh Museum te laten zien. Hij maakte een kleurstudie van het schilderij *De oogst*.

Kees Keijer
AMSTERDAM

Onder de titel *Van Gogh inspireert* heeft het Van Gogh Museum sinds enkele jaren een zaal ingericht waarin het werk van moderne en hedendaagse kunstenaars wordt getoond. Toen Steven Aalders (1958) werd uitgenodigd om iets voor deze plek te maken, wist hij: “Ik moest iets groots doen.”

Aanvankelijk wilde hij iets met de seizoenen gaan doen. Maar nadat hij de ruimte had beke-

ken, besloot hij een kleurstudie te maken van Van Goghs schilderij *De oogst*, dat hij altijd al heel mooi vond. Het schilderij hangt in de vaste opstelling van het museum.

Vertrekpunt

De kunstgeschiedenis is voor Aalders vaak een vertrekpunt voor een serie schilderijen. “Ik heb veel kleurstudies gemaakt naar voorgangers. Oude meesters zoals de gebroeders Van Eyck en Rogier van der Weyden maar ook naar moderne kunstenaars als Jackson Pollock, Ellsworth Kelly en Donald Judd. Het is eigenlijk steeds een portret van dat schilderij. Dan neem ik vier of

vijf kleuren en daar maak ik een nieuw schilderij met kleurbanen van.”

Voor Aalders is het maken van de kleurstudies een vorm van onderzoek. Hoe Pollock ruimte maakt door sommige kleuren uit de achtergrond weer naar voren te halen, hoe hij omgaat met tegengestelde kleuren.

In dit geval nam Aalders twee kleuren uit het schilderij van Van Gogh, geel en blauw. “Dat zijn voor mij de essentiële kleuren en die heb ik naar mijn eigen palet vertaald. Het rood kwam later.” In juni 1888 werkte Van Gogh onder de brandende zon in de korenvelden rondom Arles. Hij schilderde het vlakke landschap en de heuvels in de verte. Landarbeiders zijn de oogst aan het binnenhalen. Van Gogh zette het azuurblauw van de lucht af tegen de gele en groene tonen van het land, met een paar oranje accenten.

Aalders ging opzoeken wat Van Gogh over *De oogst* in zijn brieven had gezegd en stuitte op een passage waarin hij vlak na de voltooiing ervan schreef dat hij zeer tevreden was. ‘Het [...] doek slaat absoluut alle andere dood.’ Maar Aalders was vooral geïntrigeerd door wat hij verderop in dezelfde brief schreef. ‘Dit laatste schilderij verdraagt goed de rode omgeving van de plavuizen waarmee het atelier is betegeld. Als ik het op de grond leg, op die baksteenrode (...) achtergrond, wordt de kleur van het schilderij niet flets of witachtig.’

Oog van de storm

Aalders: “Voor hem is het een test of die kleur het zouden houden het is opvallend dat van Gogh zijn schilderij op formele gronden testte. Dat is een heel essentieel aspect van Van Gogh, dat hij geïnteresseerd was in praktijk van schilderen.” Aalders maakte op zijn atelier een schilderij in olieverf met geel en blauw en schilderde de omringende muur in het museum met een

terracotta-achtig rood, als verwijzing naar de vloer waarop Van Gogh zijn schilderij legde.

Het was verleidelijk om *De oogst* naast het doek van Aalders op te hangen, maar dan was het volgens de kunstenaar te veel ‘één-op-één’ geworden. Dan zou het een soort vergelijking zijn en dat was niet de bedoeling.

“Op het schilderij van Van Gogh gebeurt heel veel,” zegt Aalders. “Het schilderij is in vakjes ingedeeld en er zitten mooie balans in van horizontalen en verticalen, maar er zitten ook diagonalen in. En heel mooi is dat karrenwiel. Dat staat precies in het midden van het schilderij.

‘Het geel heeft een actieve werking. Het komt naar voren en het blauw wijkt. Het rood stabiliseert’

‘Er is een route van Van Gogh naar De Stijl. Dat is onmiskenbaar. Van Gogh was een protomodernist’

Dat is niet toevallig. Dat is het oog van de storm, daar draait alles omheen. Van Gogh schreef ook dat hij moest denken aan de zeventiende-eeuwse schilder Philips de Koninck, die Hollandse vergezichten schilderde.”

Waarom in zijn schilderij het gele vlak links zit en het blauwe vlak rechts, weet Aalders niet precies. “Daar heb ik voor gekozen. Het geel heeft een heel actieve werking. Dat is wat geel nu eenmaal doet. Het komt naar voren en het blauw wijkt. Het rood stabiliseert. Het is een aardse kleur.” Maar het was duidelijk dat het twee verticale vlakken moesten worden, niet horizontaal. Bij een horizontale scheiding tussen de twee vlakken zou al snel de illusie van een landschap zijn ontstaan. En dat wilde Aalders vermijden.

Kleurtheorieën

Desondanks werkt het rood als een soort lijst en is een soort vergezicht ontstaan, vindt hij. “Het heeft wel iets van de Middellandse Zee. Dat is het wonderlijke met kleuren. Het ene blauw roept iets anders op dan een andere blauw en dan is het ook nog een combinatie. Als dit geel nog meer richting oker zou gaan, dan zou het geheel meer aan een schilderij van Paul Cézanne doen denken.”

Over het eindresultaat zegt Aalders: “Voor mij zijn dit de kleuren van Van Gogh.” Opmerkelijk, want rood, geel en blauw worden toch vooral gezien als de kleuren van De Stijl, van Mondriaan. “Er is een route van Van Gogh naar De Stijl. Dat is onmiskenbaar. Van Gogh was een protomodernist, die de kleuren overdreef. Hij begon hij te schilderen vanuit het palet, ging paars tegenover geel zetten. Hij was heel geïnteresseerd in kleurtheorieën uit de negentiende eeuw.”

Van Gogh inspireert Steven Aalders:
t/m 6 september in het Van Gogh Museum.